

MAGYARSAĞ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — 3.—	Negyedévre — 3.60
Félévre — 6.—	Félévre — 7.—
Egész évre — 12.—	Egész évre — 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számításal, díjszabás szerint.
Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Gróf Tisza és a Gotterhalte.

Budapest, augusztus 24.

Gróf Tisza István, Magyarország ezidő szerint való nagyura és miniszterelnöke, az utóbbi időkben országszerte ismertté vált hiperlojalitási rohamairól. Sajnos, hogy ezek a rohamok mind gyakoriabbakká és veszedelmesebbekké váltak s legujabban, éppen a király születése napján, valósággal örvénygessé fajultak. Mert csak így magyarázható, hogy a miniszterelnök, a felség tiszteletére adott ebéden pohárköszöntőt mondván, annak végeztével a Gotterhaltét játszatta el a lakomára rendelt katonabandával.

Ilyen szégyenletes megaláztatásban, ilyen brutális arculverésben még sohasem részesítette magyar miniszterelnök ezt a nemzetet. Tisza Kálmán rettenes sokat vétkezett ugyan ellene, hosszú kormányzása alatt, de attól mégis megőrizte jobb érzése, magyar vére, hogy ilyesmire vetemedjék. Kézséges, engedelmes, semmit megtagadni nem tudó szolgálója volt urának, de mint szolgáló megmaradt legalább magyarnak, akiből nem halt ki végképpen az önérték. Fia ellenben már kész lakájja degenerálódott, aki nem elégszik meg a tányér- és talpnyalással, hanem öröme telik benne, ha unos untalan egyet rughat azon a nemzetben, melynek fiait közé számítja magát, csak azért, hogy gazdájának azzal is kedvében járjon. A hizelgésnek e nemtelen elfajulását látva, önkéntelenül is eszünkbe ölik Shakspeare fenséges tragédiájának, Julius Caesarnak egy jelenete. Az tudniillik, mikor a hizelgő szenátorok méltó felháborodással vágja oda a hatalmas Caesar: «hagyj fel hitvány hizelkedéseddel, mert különben felruglak, mint ebet». Hanem hát az a baj, hogy ilyen érzelmű Caesarok, ha nem is haltak ki teljesen, nagyon megfoghatók, míg az ekként hizelgő szenátorok nagyon is megszorodtak.

Törvényeink, alkotmányunk szerint király és nemzet egyenlő rangu tényezők. Egyik sem több, mint a másik. És sajátságos, hogy míg a törvény gondoskodott a király személyének sérthetlenségéről, addig a nemzetet szabadon sértegetheti, megaláztatja a legutolsó naplopótól fogva egész a miniszterelnökig mindenki. A legcsekélyebb királysértésért börtönnel bünhődik a «tettes», a nemzet arculverőit kitüntetésekkel jutalmazták, sőt gyakorta ez az egyetlen út a legmagasabb méltóságok elnyeréséhez. Törvényt, szigorú törvényt kérünk, képviselő urak, a nemzet megsértőire is. Mert az csak mégis furcsa állapot, hogy míg azt a szegény tót napszámot, aki részegen vagy bamba elmével tiszteletlenül nyilatkozik a király személyéről, tömlőbe vetik, vagy a bolondok házába csukják, megállapítván róla az elmebetegséget, addig azt a miniszterelnököt, aki akár szolgáló örvénygésében, akár kótyagos fejjel a nemzetet káromolja s annak legszentebb érzelmei-

ben gázol, megjutalmazták, sőt a hozzá méltó szolgálóknak nem pirulnak még dicsőíteni is. Ha majd a jogegyenlőség alapján egyforma elbánás alá esik a részeg tót napszámos és a kótyagos fejű miniszterelnök, akkor, reméljük, ha nem is csökken a királyt káromló együgyű napszámosok száma, de mindenesetre végképpen letűnnek a szemhatárról a nemzetet káromló s annak hazafias érzelmeit lábbal taposó miniszterelnökök.

Ha a magyar törvényhozás tagjainak nagy része önértékes férfiakból és nem csatlósokból állana, akkor Tiszának a nemzetben újabb megint elkövetett durva sértésért meg volna peccéltelve a sorsa. Akkor a szolgálóknak eme kvintesszenciájának nem volna többé szava a magyar parlamentben. Hiszen valószínű, hogy a látszat kedvéért most is rendez majd a Kossuth-párt egy kis műdühöngést, hogy aztán újabb paktumot köthessen a nagyurral, valószínűleg arra, hogy nem lesz házfelosztás és új választás. Mert hát a fő a képviselő urak bőrének a megmentése, nem pedig a nemzet érdekeinek és hecsületének védelme. Ez utóbbit csak hangoztatni tartják szükségesnek a választások alatt, a nép ámtására, de azután jön a paktum és marad minden a régi.

Ámbár tehát nincs reményünk arra, hogy Tisza gróf méltó megtorlásban részesüljön illetékes helyről, a parlamenttől, mégis figyelmeztetni hátorkodunk, hogy ne bizza el magát a végletekig és ne sértegetse unos-untalan a legkiválóbb mértékben a nemzet érzelmeit, mert a képviselőházon kívül van még egy másik fórum is, mely számádsra vonhatja: a nemzet. Ez pedig, ha amugy Isten igazában felháborodik, aligha elégszik meg egy alázatos paktummal. Emlékezzék csak vissza Tisza gróf az ónodi országgyűlésre, hogy mi történt ott a hazafiatlan Rakovszkival és Okolicsányival, vagy emlékezzék Lamberg és Latour sorsára. Mindennek van hátára, a nép végtelen türelmének is. Egyébiránt ha annyira lelkéhez nőtt Tisza grófnak az a Gotterhalte, ám huzassa magának privátim akár addig, míg megszakad bele a szíve a felgerjedt, s lojalis indulatoktól, de hogy a nemzet kegyeletlen ünnepeit csufítsa meg minduntalan vele, az ellen egyszer és mindenkorra a leghatározottabban tiltakozunk.

Budapest, augusztus 24.

Körber a királynál. Bécsből jelentik, hogy dr. Körber osztrák miniszterelnök tegnap délután kihallgatásra Ischlbé utazott a királyhoz.

Herczeg Ferenc választó-körutja. Herczeg Ferenc a pécskai kerület szabadelpvüparti jelöltje Szent István napján kezdte meg választó-körutját a kerület községeiben. Herczeg előbb Glogovác és Mikolaka községekben jelent meg s mindenütt kitüntető lelkesedéssel fogadták. Pécskára vasárnap reggel hajtatott

át Mikolakáról s utjában kétszázal több kocsisorban kísérték választói. A jelöltet óriási lelkesedéssel fogadta a lakosság, melynek nevében Kripp József pártelnök üdvözölte Herczeget.

Elégedetlen függetlenségek. A szatmárvármegyei függetlenségi párt augusztus 28-án Kossuth Lajos nevenapját Batpaládon nagyobb ünnepekkel készül megülni. Az ünnepet rendező bizottság, mely a megyei függetlenségi körök elnökeiből alakult meg, meghívót bocsátott ki, amelyben a legerősebb hangon elítéli az országgyűlési függetlenségi pártot, amiért föladta a parlamenti harcot jelentéktelen engedmények fejében. A meghívóban többek között a következőket mondják:

«A mostan lezajlott parlamenti harcban Kossuth Lajos zászlaját vette kezébe a függetlenségi 48-as országos párt, fennen lobogtatta azt s fogadta, hogy nem teszi le addig, míg az osztrák nemzeti követeléseinket egytől-egyig nem teljesíti. Es a párt meghajolt az első akadály előtt, — néhány ezer pórtartalékos és hároméves katonaszenvedése elég volt, hogy leszerelésre bírja. Pedig a világtörténelem tanúsága szerint a szabadság csakis véres földben terem: vérrel kell azt öntözni és ahol meghonosodott, mindenütt voltak annak martirjai. Egy radikális pártnak kicsinyesek előtt meghajolni nem lett volna szabad s a lelkesedés lángját, ha egyszer fölkeltek, nem lett volna szabad kialudni engedni. Ez indokok alapján a szatmárvármegyei függetlenségi párt Kossuth Lajos szelleméhez fordul és a meg nem alkuvás apostolának nevenapját meg akarja ünnepelni, hogy az emlékből merítsünk erőt a küzdelemre s öntsünk bizalmat abba a népbe, amely hitében, lelkesedésében, hazafiai kiirtásában annyira csalódott.»

Hibás elnöki enunciació. Ily című híreinkre vonatkozólag Nagy István főrendiházi titkár a következő tevélet teszi közzé:

Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapja utóbbi számai egyikében közölt ama hír, mely szerint a főrendiház folyó hó 17-én tartott ülésében a képviselőház által még nem is tárgyalt két tárgyat is megszavazott, tévedésen alapul, mit a tisztelettel csatolt, hűeles ülési napirenddel is igazolok, melyben a két tárgy — «mlinszki-ottok-szávai szigetnek a kataszterből leendő törlesztéséről», továbbá «az utlevélgyűről szóló 1903. évi VI. törvénycikk alapján tett intézkedésről» szóló, két miniszteri jelentés tényleg nem fordul elő. Kérem ennek alapján ezen téves közlésnek szives helyreigazítását, tisztelettel maradván a tekintetes Szerkesztőségnek kész szolgálja

Nagy István,
főrendiházi titkár.

A rozsnyói püspökség gyámság alatt.

Budapest, augusztus 24.

Hivatalos közlések alapján tegnap mi is hírt adtunk arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter legfelsőbb királyi elhatározás alapján a rozsnyói püspökségi javadalmat az 1728. évi LXXXI. t.-cikk alapján zárlat alá vette. A hivatalos megokolás a zárlatot azzal igazolta, hogy a püspökségi javadalom kezelésében nagymértékű szabálytalanságok, hiányok és rongálmányok fordultak elő s ezek tették szükségessé a zárgondnokság elrendelését.

Már hónapok és évek óta rebesgették, hogy Ivánkovits János rozsnyói püspök anyagi helyzete példátlanul meg van rongálva. Híre járt

annak is, hogy miután *Ivánkovits* püspök a legjobb akarata mellett sem tudta a püspökség anyagi ügyeit rendezni, a püspökségről lemondott, de azt később visszavonta. A lemondást úgy magyarázták, hogy a püspök arra a zárgondnokság elrendelése következtében lett kényyszerítve s kolostorba kell vonulnia. Az egyházi jogszokások ez esetben nem írják még elő a lemondást, mert a zárgondnokság elrendelése nem jelenti még azt, hogy a püspöki méltóságról *Ivánkovits*nak le kell mondania. Régebbi időkben gyakrabban fordult elő, hogy a püspökök és nagyobb egyházi javadalmak jövedelmét zár alá vették. Legutóbb *Peitler* Imre váci püspök jövedelmét helyezték zárgondnokság alá évtizedeken keresztül és *Peitler* majdnem haláláig meg volt fosztva attól, hogy javadalmát személyesen kezelje és jövedelmével szabadon rendelkezék.

A főpap haszonélvezője lévén a királyi adományból eredő javadalomnak, az 1715. évi LXXIV. t.-c. és az 1790—91. évi XXIII. t.-c. értelmében a magyar apostoli király joga, hogy felügyeletet gyakorolja abban a tekintetben, hogy a javadalmak a javadalmi birtokkal és annak évi jövedelmével az egyházi és az országos törvények megfelelőleg rendelkeznek-e? E célból a király bármikor megszámlálhatja a javadalmat és a vizsgálat során meggyőződést szerezhet arról, hogy a javadalmak eleget tesznek köteleességüknek. Erre intéssel, parancsokkal, végül a javadalom jövedelmének zárgondnokság alá helyezésével szoríthatja. Az alkotmányos gyakorlat szerint a király ezt a felügyeleti jogát a vallás- és közoktatásügyi miniszter és ennek közgejei, a közalapítványi kir. ügyigazgatóság útján érvényesíti.

Az 1723. LXX. tc. 1. §-a határozza meg, hogy mikor van sequestrumnak helye. A szakasz így hangzik:

1. §. Hogy amely főpapak vagy bármely egyházi javadalmak birtokosai a reájok bízott egyházakkal vagy javadalmakkal keveset gondolnának és az épületeket, beépített telkeket elpusztulni hagynák, a romladozókat pedig fel nem építenék: az ilyen főpapaknak s bármely javadalmazottnak jövedelmük, ő sz. felsége (mint az egyház legfőbb kegyura) által zár alá vétethessenek és az érintett egyházak vagy épületek igazítására és telkek visszaállítására használtathassanak.

Ez a törvény egyszersmind feljuttatja hivatkozás folytán Szent László király I. k. VIII. fejezetében foglalt azt a parancsot, hogy a püspök köteles a régiség miatt elpusztult egyházakat újra felépíttetni. Erre a köteleességre figyelmezteti a püspököket az 1550. évi XIII. t.-c. is, mely a főpásztori köteleességekről szól.

Ezen tételes törvények szerint a sequestrum tulajdonképpen abból áll, hogy a főpaptól elvonván a jövedelme feletti rendelkezési jogot, gondnokra bizzák azt mindaddig, amíg az évi jövedelemből ki nem pótolhatnak a főpap tartozásait. Ez éppen nem azt jelenti, hogy a sequestrum folytán a főpapot egyszersmind elmozdítják állásából. Ő tovább is javadalmas marad, a vagyonkezelésen kívül összes közjogi és egyházi funkcióit gyakorolhatja. Téves tehát azon állítás, hogy *Ivánkovics* Jánost a sequestrum folytán megfosztják a püspökségtől és kolostorba internálják, mert erre a zárgondnokság elrendelése még nem ok. A kánoni törvények határozzák meg, hogy az áldozár vagy a püspök mikor válik méltatlanná hivatala viselésére és a püspök mindenkor a római szentszék által mozdíttatik el püspöki székéből. Persze a püspöknek szabadságában áll bármikor lemondani a püspökségről és elhagyni egyházmegyéjét. Ez már gyakrabban fordult elő. Így *Lonovics* József a csanádi püspökségről, *Haynald* Lajos az erdélyi püspökségről politikai, gróf *Zichy* Hippolit a veszprémi püspökségről magánokból mondtak le. De nem tartoznak a lemondó püspökök ekkor sem kolostorba vonulni. *Haynald* Lajos Rómában a pápai udvarnál élt, karthágói érseki címet nyert, míg végre 1867-ben egyenesen a király meghívására kalocsai érsek és később bíbornok lett, gróf *Zichy* Hippolit pedig Budán visszavonulva fejezte be életét.

Mint a tudósításokból kitűnik, *Ivánkovits* Jánost azért helyezték gondnokság alá, mert *magánadósságai* miatt támadt anyagi zavarai foly-

tán nem volt képes javadalmával kapcsolatos köteleességeinek eleget tenni. A sequestrum célja tehát az, hogy a javadalom további pusztulásának gátat vessenek és másrésről a hiányokat pótolják. A püspök ezután csak azt kapja püspöki jövedelméből, ami a hiányok pótlása után fenmarad.

A rozsnyói püspöki székben hat év óta ül *Ivánkovits* János. Rác családból származó, de kiválóan hazafias érzelmű pap. Most ötvennyolc esztendő s élete javát Szegeden töltötte, ahol nagyon népszerű ember volt. Előbb hitoktató, majd rókusai plebános volt Szegeden s ott 1887-ben orsz. képviselőnek is megválasztották. A következő cikluson azonban kibukott s akkor a közoktatásügyi miniszteriumba került osztálytanácsosi címmel. Nagyuri hajlandósága nem igen volt, mert szegény családból származott. Hogy mégis ilyen sorsra jutott, annak okát nehéz kifürkészni. Anyagi gondjai még Szegeden kezdődtek, ahol a két képviselőválasztás sok adósságba keverte. Amikor a püspöki méltóságra emelkedett, rendkívül nagy kedvvel látott a püspöki vagyon rendezéséhez, a gazdálkodás új alapokra fektetéséhez. Pénz azonban nem igen sok állott rendelkezésére, mert az évi közel nyolcvanezer korona jövedelemre nagy terhek estek. Hogy a püspöki javadalmat átvette, ezek a gondok az elkerülhetetlenné vált beruházások révén csak növekedtek. Kölcsönhöz, személyhitelhez kellett fordulnia s ezeknek némelyikéhez valóságos uzsorakamattal férhetett hozzá. Főleg ez a körülmény sietette az anyagi romlást, amit aztán néhány szerencsétlen ipari vállalkozásban való részvétel teljesen betetőzött.

Beavatott körök már régóta tudták, hogy a püspöknek igen ziláltak az anyagi viszonyai, sőt az a hír is kiszivárgott a püspöki városból, hogy még udvari papjai sem kapták meg tőle a járandóságukat az utóbbi időben. Egy kilencezer koronás váltója több vidéki pénzügyintézetben is megfordult, de sehol sem váltották be, annyira megromlott a püspök hitele. A rozsnyói iparosok is panaszkodtak, hogy nem tudják megkapni követelésüket a püspöktől.

Az uzsorások, mert ezekhez is folyamodott a püspök, amikor hitelezői nagyon szorongatták, végre arra kényszerítették, hogy illetékes helyen jelentést tett vigasztalan helyzetéről abban a reményben, hogy a vallásalapból rendezni fogják adósságait. Kapott is az alaphoz 358.000 koronát, ami azonban kevés volt a megmentésére, mert saját beismerése szerint 1,115.000 korona adósság terhelt. E rengeteg összeg hallatára, illetékes helyről *fölszólították a püspököt, hogy adja be lemondását a királynak és a pápának és vonuljon kolostorba*. Négyezer korona évi kegydíjat ajánlottak föl neki erre az esetre, de a püspök ennek kétszeresét kérte, amit azonban nem adtak meg neki.

Ivánkovits püspök augusztus 9-én Budapestre érkezett s egy szállóban vett lakást, holott itten rendes évi lakása volt. Rögtön elküldte a kultuszminiszterium útján lemondását a királynak, azzal az ígérettel, hogy a pápának is bejelenti lemondását. Egy-két nappal később azonban *visszavonta lemondását*.

Most az a helyzet áll be, hogy ha a pápa kényszeríteni fogja, *Ivánkovits*nak le kell mondania püspöki méltóságáról s kolostorba kell vonulnia, hol kegydíjat fog élvezni. A zárgondnokságot aztán feloldják s új püspököt vagy püspök helyettesítést neveznek ki. Az is meglehet, hogy *Ivánkovits* megmarad püspöknek s bizonyos salláriumot kap, a zárgondnokság pedig eltart addig, míg a püspöki vagyon terheit véglegesen letörlesztik. Az a kérdés, mi idézte elő a vagyoni bukást s milyen természetűek azok?

A japán-orosz háború.

Budapest, augusztus 24.

A japánoknak is megvan a maguk oka óvást emelni Oroszország ellen a nemzetközi jog megsértése miatt. Az orosz torpedók által elsüllyesztett *Hipsang*nak megmenekült kapitánya és legénysége ugyanis azt vallja, hogy a hajót a támadó orosz torpedónaszád egy torpedóval ta-

lálta, s aztán hat pere alatt még tizenkét torpedót lőtt rá.

A *Hipsang* a szabályszerű utirányt követte, a támadás világos nappal történt és az elsüllyesztett hajón semmi dugáru nem volt. Az orosz naszád torpedókkal és shrapnelekkel árasztotta el a *Hipsang*ot, amely alig fél óra alatt elmerült. A támadó orosz torpedónaszád hetes számot viselt, de a nevét a *Hipsang* legénysége nem tudta. Ezt az esetet Japán most alaposan fel akarja kavarni, amennyiben nemzetközi vizsgálatot kér.

A harcterről fontosabb hírek nem érkeztek. *Port-Arthur* állítólag még nincs a japánok kezében, dacára annak, hogy a mikádó megparancsolta, hogy augusztus hó 23-áig foglalják el. A határidő tegnap járt le s így ma még hiába várunk az ütközetről és annak kimeneteléről szóló jelentést, mert ez a jelentés legjobb esetben is csak vasárnap érkezik hozzánk. A szárazföldi harcterről sem érkezett semmi hír, a mi természetes is, mert ha az oroszok a japánok elől menekülnek, ütközetről nem is lehet szó.

Mai távirataink a következők:

Port-Arthur ostroma.

Berlin, aug. 24.

A *Vossische Zeitung*-nak táviratozzák Londonból: *Stössel* tábornok, *Port-Arthur* parancsnoka, egy londoni meghitt barátjához táviratot intézett, amelyben bucsuzik tőle s azt mondja, hogy neki *Port-Arthur* lesz a sírja.

Csifu, augusztus 24.

*Port-Arthur*ból ide érkezett kínai szókevény beszéli, hogy a japánok e hó 21-én elfoglalták *Ican*ok a védelmi vonal kulcsát, amely a legfontosabb külső erődítménye volt az oroszoknak. Az ostromló sereg tegnap iszonyuan bombázta *Port-Arthur* és a golyók a kikötőben horgonyzó hajókra csaptak le.

London, augusztus 24.

A *Times*-nak táviratozzák Csifuból: Egy japán tiszt elbeszélése szerint a főostrom *Port-Arthur* ellen három napig fog tartani. A japán ostromló csapatok száma *Port-Arthur* előtt 60.000 főnyi, míg az orosz védősereg összesen 23.000 emberből áll, de ezeknek 12 mértföldnyi vonalat kell védeniök.

Berlin, augusztus 24.

*Liaojang*ból táviratozzák, hogy *Port-Arthur* előtt a japán sereget *Jamoka* vezeti, aki két sikertelen ostromot intézett a vár ellen.

Felrobbant orosz hajó.

Tokió, augusztus 24.

A *Szebasztopol* hadihajó kedden reggel elhagyta *Port-Arthur* és aknára jutott. A hajó erősen oldalt dült és vissza kellett vontatni a kikötőbe.

A szárazföldi harcterről.

Páris, augusztus 24.

*Sanghai*en át táviratozzák a *«New-York Herald»*-nak, hogy a japánok *Rose* szigetét elfoglalták, amely a kikötő bejáratát uralja. *Eszaki* kerületekből hírül hozzák, hogy a japánok a benszülőttek segítségével a *Jalu* folyó mentén és *Antung*tól *Föngvancsöngig* sietve építenek első sáncokat erődítményeket. Ebben a munkában legalább 20.000 koreai benszülőtt segít a japánoknak.

*Gensán*ból jelentik, hogy körülbelül 10.000 főnyi orosz sereg átkelt a *Tumen* folyón s minden utbaeső városban helyőrséget hagy hátra, a katonailag fontos helyeket pedig megszállja. Ez az orosz sereg *Gensán*t teljesen hatalmába akarja keríteni, aztán *Pjongjang* felé készül előrenyomulni. Ebben a tervében az orosz sereg számít a *vladivosztoki* torpedóhajóraj segítségére. *Gensán* helyőrsége mindössze ezer főnyi, az öt halmon levő védelmi erődítményeket pedig 2000 ember tartja megszállva.

A sanghaji eset.

Sanghai, augusztus 24.

Az orosz hadihajók nem tettek eleget a taotaj rendelkezésnek, hogy fegyverkezzenek le, vagy

pedig hagyják el a kikötőt. A nankingi alkirály vonakodott egy kínai hajórajt kiküldeni. A konzuloknak tegnap tartott második gyűlése eredménytelen maradt. Az orosz konzul nem vett részt a gyűlésen. Az amerikai konzul kijelentette, hogy kormánya csak akkor szándékozik beavatkozni, ha ezt amerikai tulajdon védelme követeli. Az angol konzul nem határozta el magát, hogy eleget tegyen a taotaj ama kérelmének, hogy az orosz hajóknak tiltsa meg a javi. tási munkálatokat.

A Novik sorsa.

Tokio, augusztus 24.

A Novikkal folytatott harcról jelentik, hogy a Novik és a Cushima harcoltak egymás ellen. Egy órai harc után a Novik visszavonult Korsakovszkba, de egy lövéssel, mely a Cushima széntartóját megsértette, kényszerítette ezt a hajót, hogy a sérülések kijavítása végett szintén visszavonuljon. Másnap reggel a Cithoso a Novikot zátonyon találta erősen oldalt dülve, részben víz alatt. A Cithoso még egy óra hosszat bombázta a Novikot.

TÁVIRATOK.

Az orosz kegyelmi manifesztum.

Szentpétervár, augusztus 24. Alexis trónörökös nagyherceg születése alkalmából kegyelmi manifesztumot bocsátottak ki. A manifesztum elrendeli: A testi fenyték a paraszt lakosságra, valamint a hadsereg és a hajóhad tagjaira nézve, ahol ismételt kötelességszegések esetén még alkalmaztatott, eltöröltetik. Minden paraszt hátraléka váltásösszegekből, gazdasági adókból és más illetékekből elengedtetik és a lakosság felmentetik a rossz termések idején ellátás céljaira adott kölcsönök visszafizetésétől. Azonkívül elengednek különböző pénzbüntetéseket. Vétségek, amelyek pénzbüntetéssel, elzárással, vagy várfogsággal jogkövetkezmények nélkül büntetettek, büntetlenek maradnak, ha a trónörökös születésnapján az eljárást még bíróság nem tették folyamatba, vagy ha a bírói ítéletet még nem hozták meg. Azonkívül számos kedvezményt állapít meg a rendelet a büntetésekre és rabokra nézve. Politikai büntetettek, akik jó magaviselet által tüntették ki magukat, a büntetés idejének letelte után az igazságügyminiszter ajánlatára visszanyerhetik polgári jogukat. Politikai büntetettek, amelyek a trónörökös születésétől visszafelé számítva 15 éven át ismeretlenek maradtak, átadatnak a feledésnek. Politikai büntetettek, akik külföldre menekültek és hazájukba visszatérni ohajtanak, a belügyminiszter útján erre engedélyt kérhetnek. A finneknek minden 1904. január 1—14-ig esedékes és a trónörökös születésekor még le nem fizetett illeték és földadó hátralékait, továbbá a készpénzben, gabonában vagy lisztben adott kölcsönök egynegyed részét elengedik. Finnország sajtó eszközeiből 3 millió márkából érinthetetlen alapot alkothat a földnélküliek szükségleteire. A falusi vagy városi községekre a katonai sorozó hatóságok tagjai választásának elmulasztása miatt 1902. és 1903. években kivetett és eddig még be nem hajtott pénzbüntetéseket elengedik. Finnországiaknak, akik az országot engedelem nélkül hagyták el, megengedik, hogy a jelen év folyamán visszatérjenek. Katonai szökevények hazatérésük után tartoznak rögtön önként jelentkezni. Finnországiak, akik kivonták magukat a katonai kötelezettség alól, büntetlenek maradnak, ha a trónörökös születésétől számított három hónap alatt a katonasági hatóságnál jelentkeznek. Vétségek, lopást, rablást és sikkasztást kivéve nem esnek büntetés alá. A finn főkormányzó utasított, hogy tegyen megfontolást tárgyává oly intézkedéseket, amelyekkel enyhíteni lehet a sorsát azoknak a személyeknek, akiknek a Finnországban való tartózkodás meg van tiltva. A birodalomban azoknak a zsidóknak a családjait, akik a katonai kötelezettségtől kivonták magukat, felmentik a rájuk rótt pénzbüntetések alól. Végül kilátásba helyeztik a Japánnal való háboru-

ban elesett tisztek és katonák gyermekeinek ellátása és neveltetése.

Az örmény mozgalom.

Konstáninápoly, aug. 24. A bitliszi váli távirata közli, hogy Erzerum vilajet egyik járásában és a bitliszi szandsákban újból örmény bandák mutatkoztak. Erélyes katonai intézkedéseket tettek, hogy a bandák garázdálkodását megakadályozzák.

A marokkói zavarok.

Páris, augusztus 24. Az Oranban megjelenő Echo lap jelenti, hogy a marokkói pretendens csapatokat küldött Kaid Amada ellen, hogy általa meggyilkolt hiveit megbosszulja. E csapatokat megverték és azok számos halottat és sebesültet, valamint fegyvereket, lovakat és felszerelési tárgyakat vesztek.

Oran, augusztus 24. Buhamara marokkói pretendens, midőn Benibu-Zoggon, a kamada-törzs főhelye ellen vonult, a lakosságnak a szultánhoz hű része megverte és számos hivat elvesztette. Ő maga Bueh-zába menekült. A tőle elvett lovakat és fegyvereket Udia városba vitték és szétszórták.

Bulgária ágyuvásárlása.

Szofia, augusztus 24. Hír szerint a hadügyminiszterium több nap óta tárgyalásokat folytat a Schneider creuzoli cég műszaki vezetőjével 54 ütegre való gyorstüzelő ágyu megrendelése tárgyában. Azt állítják, hogy a megrendelés már jóformán megtörténtnek tekinthető.

NAPIHIREK.

Budapest, augusztus 24.

— (Időjárás.) A magyarországi depresszió délnyugati Oroszország fölé vonult; nyugaton pedig a maximum változatlan maradt. Európában az idő tulajdonképpen felhős, a szelek élénkek, s a hőmérséklet nyugaton alacsony, keleten pedig magas. Esők különösen Ausztriában és Oroszországban voltak.

Hazánkban tegnap országszerte hűvös, szeles és esős idő uralkodott. A szelek helyenkint viharos jellegűek voltak s délen meg keleten zivatarok is fordultak elő. Az esőmennyiség északkeleten s délnyugaton jelentékeny (20 mm. felett) volt.

Jóslat:

Lényegtelen hőváltás, helyenkint élénk szelek és főleg keleten még eső várható.

Hőmérséklet: 17-9 C. fok.

— (A király a csehországi hadgyakorlatokon.) Bécsből táviratozzák: A Korrespondenz Wilhelm szerint a király szeptember 1-én Ischlből a csehországi nagy gyakorlatra utazik, amely szeptember 2-ától 6-ig tart. 7-én reggel a király ismét Bécsbe érkezik és Schönbrunnban fog lakni.

— (Udvari vadászat Ischl mellett.) Ischl melletti Traunstein környékén tegnapelőtt udvari vadászat volt, melyen azonban ő felsége nem vett részt. Ott voltak: Ferenc Szalvátor főherceg és Lipót bajor herceg, Paar gróf és Krieghammer báró s a kíséret.

— (Eduárd király beteg.) Londonban ismét oly hírek szállingóznak, hogy a király állapota aggodalomra ad okot. A News Papers szerint a marienbadi kura nem járt a remélt hatással és a királyon olyan jelek mutatkoznak, mint a koronázás évében. Az utolsó szezon erőfeszítései erősen megviselték a király beteges szervezetét s az orvosok a jövőre nézve a legmondosabb óvatosságot ajánlják.

— (A király a tüzkárosultaknak.) A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a Torda-Aranyos vármegyei Topánfalva és a Zemplén vármegyei Bodzászlak községek tüzkárosultjainak részére magánpénztárából háromezer, illetőleg egyezer korona pénzsegélyt adományozott.

— (Előkészületek Apponyi fogadására Amerikában.) Gróf Apponyi Albert, mint említettük, szeptember 3-án érkezik New-Yorkba, hol máris nagy előkészületeket tesznek, hogy minél fényesebben fogadhassák. Szeptember 4-én a newyorki magyarság díszes ünnepélyt rendez. A díszülésen, szeptember 4-én, magyar és angol szónokok fogják üdvözölni Apponyit. A magyarság részéről szónokul Kovács Kálmán mc. keesporti római katolikus plébános van

kiszemelve. New-York után Filadelfia, Washington, Pittsburg és a magyarság főszéke: Cleveland készülődnek nagyobb ünnepekre, körükbe várva Apponyit és a magyar delegátusokat. — A mai reggeli lapok közül többen azt írták, hogy Apponyi tiszteletére Kmetz Adolf birtokán, Glenwoodban estét rendez, melyen minden valószínűség szerint résztvesz Roosevelt elnök is. Ez a hír téves, mint biztos forrásból értesülünk, gróf Apponyi Albert Kmetz Adolffoz nem fog elmenni s így valószínűleg Roosevelt elnök sem. Ennek pedig egyszerű oka az, hogy Kmetz Adolf a Kardcsenyi és Kmetz pálinkafőző cég tagja s gróf Apponyi, ki amerikai propagandájának programjába az anti-alkoholista mozgalmat is felvette, ilyen meghívást nem fogadhat el.

— (Elmaradt aranymise.) Temesvárról jelentik: A csanádi káptalan e hónap 24-én akarta megülni nagyprépostja, Németh József fölszentelt püspök ötvenéves papi jubileumát, melyre az egész egyházmegye papsága nagy előkészületeket tett. Hemmen Ferenc prelátus-kanonok elnöklésével bizottság alakult, mely az aranymise alkalmából egy Német-alapítványra gyűjtött. E gyűjtéshez Dessewffy Sándor megyés püspök 2000 koronával járult. A papság Temesvárra készült s fényes menetben, karingben, biretummal akarták az ünneplő püspököt aranymiséjéhez a székesegyházba kísélni. Disztrakomát is terveztek. Temesvári levelezőnk távirata most arról ad hírt, hogy az egész ünnep elmarad, mert Németh püspök elutazott Mária-Radnára a ferencrendi barátokhoz, kiknek klastromában teljesen visszavonulva fogja megülni ötven éves áldozári jubileumát. Elutazása előtt melegen megköszönte a papság rokonzását és ötezer koronát adott a csanadegyház-megyei papság nyugdíjalapjának. — Dessewffy püspök Reichenhallból levélben üdvözölte a jubiláns férfit, melegen méltatva egyházi és hazafiai érdemeit.

— (A regensburgi katolikus gyűlés befejezése.)

A regensburgi katolikus gyűlést tegnap befejezték. A zárértekezleten dr. Bachem birodalmi gyűlési képviselő a római kérdésben határozati javaslatot terjesztett elő, amelyet elfogadtak. A határozat így hangzik:

«Németország katolikusainak 51. nagygyűlése, miként a megelőzők is, nem mulaszthatja el, hogy föl ne szólaljon ama helyzetet illetőleg, amelyben a római Szentszék 1870 óta van. A német katolikusok, mint általában a világ összes katolikusai, nem mondhatnak le arról a kívánságukról, hogy legfőbb fejük, a pápa, teljes szabadságot és függetlenséget élvezzen, ami elengedhetetlen feltétele a katolikus egyház szabadságának és függetlenségének. Ezt a szabadságot és függetlenséget ők csak akkor ismerhetik el biztosítottak, ha olyan állapotot teremtenek, amelyhez a pápa is megadhatja hozzájárulását.»

Ez a határozati javaslat abban különbözik a régebbi katolikus kongresszusok határozataitól, hogy utolsó pontjában bizonyos kompromisszumos hajlandóságot árul el. — Regensburgból táviratozzák, hogy a katolikus egyetemes gyűlés tudományos és oktatásügyi bizottsága határozati javaslatot fogadott el a katolikus ifjúság nevelése, a felekezeti iskola, a Salzburgban létesítendő katolikus egyetem és a katolikus egyházi művészet és sajtó felkarolása céljából.

— (Janicsár Sándor meghalt.) Janicsár Sándor volt országgyűlési képviselő tegnap nyolcvanhárom éves korában, Budán, a Retek-utca 46. szám alatt levő lakásán meghalt. Az elhunyt a régi híres Deák-párthoz tartozott, majd később Tisza Kálmán személyes gárdájához s mint a híres Lloyd-beli törzsgárda tagja lassankint országos hírnévre tett szert. Mint képviselő, nagy dolgokat nem produkált, de mindig igen szimpatikus tagja volt a Háznak, melynek aztán később több ízben volt kor-elnöke.

Az elhunyt a híres, görög származású Janicsár kereskedő-családnak volt a sarja. Fiatal éveiben a huszároknál szolgált, ahol kapitánysággal vitte, később temesvármegyei birtokára vonult vissza s egészen a gazdaságnak élt. A képviselőháznak már 1868-ban tagja lett, mint Deák-párti s Deák Ferenc személyes jóindulatával dicsekedhetett. A hetvenes évek vége felé otthon maradt és két ciklus ideje alatt nem volt tagja a képviselőháznak, amelyben 1887-ben azonban már ismét helyet foglalt, mint szabadelvű párti-

Temes vármegye rékási kerületet képviselte s megmaradt az 1892-iki ciklusban is. 1897-ben megvált a politikától s birtokára, Adára vonult vissza, a honnan 1900-ban állandó tartózkodásra a fővárosba költözött. Hosszu, kilenc hétig tartó betegeskedés után halt meg. Holttestét csütörtökön délután szentelik be a görög-keleti egyház szertartása szerint s azután a kerepesi-uti temetőben lévő családi sírboltba helyezik örök nyugalomra.

Janicsár Sándor holttestét még tegnap ravatalra helyezték. A ravatal az elhunyt lakásán, a Retek-utca 46. szám alatti gyászházban van felállítva. A holttest görögstílusú szarkofágban nyugszik, amely délszaki virágokkal és gyertyákkal van körülveve. A gyászházba ma délelőtt igen sokan személyesen mentek el részvétüket kifejezni a gyászoló családnak s ugyancsak sokan táviratban és levélben fejezték ki részvétüket. A halottat a kerepesi sírkertben helyezik örök nyugalomra.

*

Janicsár Sándornak a képviselőházban s a szabadevű klubban csak *Aga* volt a neve. Sok jó dolgot beszélnek az agáról. Egyszer közvetlenül a választás előtt utazott le kerületébe Bessenyei Ferenc kíséretében: beszámolóra. Utközben az öreg erősen készült a beszédére. Bessenyei csinálta, ő egzaminálja is a robogó vonaton a drukkoló jelöltet. Megérkeznek s néhány órával később megtartják a beszámolót. Valahány ép-kézlab ember volt a községben, mind ott volt s feszült kíváncsisággal várta Janicsárt. Az öreg végre megjelenik az erkélyen, nyomában Bessenyei és más előkelőségek. A nép éljenez, Bessenyei előlép s hatalmas orációt vág ki. A tömeg szinte tombol, annyira elragadja a szép szó. Janicsárra kerül a sor. Az öreg sokáig törölgeti a homlokán végig perdülő verejtékesöppöket, köszörüli a torkát s rákezdi:

«Tisztelt választópolgárok! (Éljenezs.) Kedves barátaim!»

Itt aztán elakad s hiába sug neki Bessenyei, nem tudja megkezdeni a beszédét. Hirtelen összeszedi azonban magát és stentori hangon kiáltja le a tömegnek:

— *Hat hocsin hoznak ott bort, sört, meg egyebet. Pusztítsuk el, emberek!*

Ez kellett a népnek. Ugy megéljenezte az öreget, hogy percekig visszhangzott a kis város piaca. Meg is választották persze újra s az aga azóta sokszor mondogatta Bessenyeinek:

— Lásd, öcsém, csak jó volt ez a beszéd ugy is!

*

Nemrégibeu egy képviselőtársával találkozott az utcán.

— De jó, hogy találak — mondja neki az aga — doktor vagy, ha ráérsz, gyere egy kissé velem.

— Nem bánom, bátyám, szívesen megyek. De minek?

— Ráérsz megtudni. Csak gyere.

Kocsiba ültette s elvitte a nyolcadik kerületi kapitánysághoz. Már a tárgyaló bíró előtt állnak, amikor az aga diadalmasan rászól a kíséretjére:

— Na most csak tudod, minek hoztalak magammal?

— Tudni tudom most már, csak hogy még nincs egészen rendben a dolog. Én tudniillik, kedves bátyám, orvos-doktor vagyok s nem ügyvéd-doktor.

— (Stössel tábornok — morva.) Valóságos versengés indult meg Stössel tábornok származása felett. A lengyel lapok lengyelnek vindikálják, most pedig a «Wiener Allgemeine Zeitung» arról értesül, hogy Port-Arthur védelmezője származására nézve osztrák. A tábornok e szerint Brünmben született. Ifju éveiben elhagyta Ausztriát és szüleivel vagy azok nélkül áttért Oroszországban az orthodox vallásra. Stössel családja előbb zsidó vallású volt, de Stössel maga már kereszténynek született. A tábornok rokoni még ma is élnek Brünmben és Nikolsburgban. Brünmben élő rokonaival a tábornok a háború kitörésekor még levelezett.

— (Letartóztatott orosz arisztokrata hölgyek.) A Krakóban megjelenő «Naprod» közli, hogy Granicában, a galíciai orosz határon az orosz csendőrség letartóztatott három orosz nőt, akik minden valószínűség szerint az arisztokráciához tartoznak. A letartóztatott hölgyek podgyászában tiltott ujságokat és könyveket találtak, amelyeket elkoboztak. Az orosz hölgyek első osztályú jegyekkel Bécsből Moszkvába utaztak. A csendőrök a három foglyot a piperkovi várba kísérték.

— (Ev. ref. esperes Bukarestben.) E. Ujvári István harasztosi ref. pap, a nagyenyedi egyházmegyének egyik jeles tagja, mint Bukarestből írják

nekünk, tegnap kapta meg mandátumát a romániai ref. missziói esperességre. — Itt említjük meg, hogy a bukaresti leányiskola második tanítónői állására Vadas Anna okleveles tanítónőt nevezte ki az erdélyi ev. reform. püspökség.

— (A F. M. K. E. közgyűlése.) Breznóbányáról táviratozzák: A F. M. K. E. tegnap tartotta itt 22-ik rendes közgyűlését a Felvidék vezető társadalmának részvétele mellett. Kedden reggel volt az igazgatóválasztmány ülése, melyen Kürthy Lajos zólyomi főispán elnökölt. Az ülés folyamán Clair Vilmos főtitkár ismertette a közgyűlés határozati javaslatait, amelyeket egyhangulag elfogadtak. Tizenegy órakor kezdődött a közgyűlés a polgári iskola dísztermében, amelyen Kürthy Lajos főispán elnökölt, ki egyszersmind a kormányt is képviselte. Az elnök megnyitó beszéde után, amelyet lelkes éljenzéssel fogadtak, a közgyűlés táviratilag üdvözölte Tisza István gróf miniszterelnököt és az egyesület elnökét, Thuróczy Vilmos nyitrai főispánt, aki egészségi okokból nem jelenhetett meg. Nagy lelkesedést keltett Thuróczy felolvasott levele, melyben Grünwald Béla néhai zólyomi alispán érdemeit méltatta. Ezután Rákosi Jenő a politikai jelszavakról mondott hatásos beszédet. Dicsőítette Breznóbánya hazafias lakosságát, magyar érzését, majd áttért a jelszavak jelentésének kifejtésére. «Magyarország nem volt, hanem lesz». «Tengerre magyar», «A hazáért mindent, a hazát semmiért». E jelszavak vezették a kort, ezek adják tartalmát, irányát, becsvágyát. Mások ellenben, mint az agrárizmus, merkantilizmus jelszavai, nem fejezik ki a kort, ezek egy és ugyanazon arcnak sandán befelé néző szeméi. Majd áttért az ifjúságnak a jogi pályára való tördülésére és azután a középosztály korhadásáról beszélt, ismertette az idevágó jelszavak helyességét és félremagyarázását. Végül saját jelszavát, a «30 millió magyar»-t ismertette. Rákosi beszédét zajos tetszés követte. Az igazgatóválasztmány javaslatainak elfogadásával a közgyűlés véget ért. A közgyűlés után a zólyorabrezói vasgyárban 300 terítékű bankett volt, amelyen sok felköszöntő hangzott el.

— (Munkáshiány az E. Á. déli államokban.) Angol lapoknak jelentik New-Yorkból, hogy Mississippi állam ügynökei járnak most ott, hogy munkásokat toborozzanak. Azt mondják, hogy a déli államokban ipari munkákhoz, különösen pedig a gyapottmüvekhez közel két millió munkásra volna szükség. Most remélik, hogy az északi államokból mintegy 150.000 olasz fog odamenni, azonkívül lengyel és magyar munkásokat is visznek. Az angol lapok ezeket a híreket, különösen számadataikban, *tulzoltaknak* mondják.

— (Próbamozgósítás Erdélyben.) Marosvásárhelyről jelentik: A kolozsvári honvédkerületi parancsnokság próbamozgósítást rendelt el, amelyben erdélyi honvédezredek vesznek részt és pedig a kolozsvári 21, a marosvásárhelyi 22, a nagyszombeni 23 és a brassói 24. honvéd gyalogezredek, továbbá a marosvásárhelyi 9. honvéd huszárezred. A mozgósítás helye Marosvásárhely, ahova a honvédkerületi parancsnok a törzsisztékkel megérkezett. A tartalékos honvédek naponta százával vonulnak be ezredeikhez, amelyek azonnal indulnak Marosvásárhely felé. A mozgósítás által ugyszólván az egész Erdély alarmirozva van, mert az egyes ezredeknek zászlóaljai Kolozsváron, Nagyenyeden, Deésen, Marosvásárhelyen, Besztercén, Nagyszombenben, Déván, Erzsébetvárosban, Brassón, Fogarason, Kézdivásárhelyen, Csikszeredán és Szamosújváron állomásoznak. A próbamozgósítás huszonhat napig tart, amely idő alatt Marosvásárhelyen több, mint tizenöt ezer honvéd lovas és gyalogos lesz összpontosítva. A hadvezetőségnek az ivóvíz hiánya okoz nagy gondot, mert a nagy szárazság következtében Marosvásárhelyen és környékén csaknem a legtöbb kut kiszáradt és különösen a lovak itatására szükséges nagy mennyiségű viz előteremtése és a takarmányhiány fog nagy nehézségeket okozni. A próbamozgósítás hozzávetőleg egy millió koronába kerül.

— (Elloptott tengeralatti aknák.) Egy londoni lap szenzációs hírt kürtölt világgá, azt írta ugyanis, hogy Plymouth angol kikötőből igen

fontos tengeralatti aknákat loptak el, még pedig a némelek. A hadügyminisztérium ezt a hírt azonnal megcáfolta s megjegyezte, hogy az egész dolog annyiból áll, hogy három jelentéktelen kísérleti aknát egy ismeretlen hajó eltolt a helyéből. Azóta nem tűnt el tengeralatti akna.

— (Nagy alapítvány a Nemzeti Múzeumnak.) A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter tornyai Schossberger Lajosnak és tornyai Schossberger Rezsőnek abból az alkalomból, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum állattári gyűjteményeinek gyarapítására s illetőleg néprajzi kutatásokra 300.000 koronás alapítványt létesítettek, köszönetét és elismerését nyilvánította.

— (Lepra-eset Bécsben.) Bécsből jelentik, hogy az ottani közkórházba egy bélpoklos beteg vettek föl, aki a boszniai Vidonjeba való. Szigoruan elkülönítették. A szörnyű betegség továbbterjedésének megállítására minden óvóintézkedést megtettek.

— (Visszavándorlók.) Fiuméből táviratozzák: A Pannonia kivándorlási gőzös tegnap visszaérkezett Amerikából, ahonnan 1400 utast hozott; ezek közül 1300 Nápolyban hagyta el a hajót, a többi Triesztben és itt lépett szárazföldre. A visszatérők között csak 13 magyar volt. A hajó szeptember elsején indul újra New-Yorkba.

— (Szemere Miklós és a zionisták.) Szemere Miklós országgyűlési képviselő, a Pozsonyban ülésező zionisták kongresszusának megalakulása alkalmából, a következő sürgőnyt küldte:

Üdv a zsidó hazafiság és fajszeretet őszinte apostolainak. Szemere Miklós.

— (Kossuth-ünnepély.) «A Magyar Ifjak és Honleányok köre» augusztus hó 27-én, Lajos-napján a József-utca 20. sz. alatti vendéglőben Kossuth-ünnepélyt tart.

— (Draga királyné yachtja.) Belgrádból jelentik: A «Draga» nevű hajó, amely a meggyilkolt királyi pár tulajdona volt, tegnap került harmadszor árverés alá, de vevő újra nem jelentkezett. A hajót most Bécsbe viszik és ott fogják árverés alá bocsátani.

— (Gyászrovat.) Martiny Henrik folyó hó 22-én életének 92-ik, házasságának 53-ik évében Csömörön meghalt.

— (Fenyegetett vasutvonal.) Berlinből táviratozza tudósítónk, hogy Konstantinápolyból érkezett megbízható közlés szerint ott elfoglak egy embert, aki fel akarta robbantani a vjedikulai vasutállomást, amely Konstantinápoly elővárosának állomása. Ugy látszik, hogy az ártalmatlanná tett merénylő a komitácsik bandájához tartozik, mert a komitácsik legutóbb levelekben megfenyegették a keleti vasutak igazgatóságát. A vasutvonal őrségét azóta megketőztették.

— (Iskolai hírek.) A IX. ker. felső kereskedelmi iskolában (IX., Mester-utca 27.) a javító és potló vizsgálatok augusztus hó 30 és 31-én délelőtt 8—1 óráig tartanak meg. Beiratkozni pedig szeptember hó 1-től 3-áig lehet. — A Magyar Zeneiskola igazgatósága a jövő tanévre szeptember elsején kezdi meg a növendékek beírását Erzsébet-körut 27. szám I. emelet 3. szám alatti helyiségében. A beírások délelőtt 10—12-ig és délután 3—5-ig tartanak. Beiratási díj 10 korona, havi tandíj 8 korona. Kiváló tehetségű szegény növendékek tandíjmentességben, illetve tandíjkezdményben részesülnek, Kérvényeket Budapest székesfőváros tanácsához címezve aug. 30-ig a Magyar Zeneiskola igazgatóságánál kell benyújtani. — A m. kir. állami felső ipariskolában (VIII., Népszínház-utca 8. sz.) a beiratások szeptember hó első napján kezdődnek s 5-ikéig tartanak. — Azon gyengébb felfogású és gyengébb testalkatu gyermekek könnyebbségére, akik az elemi iskolában a többi tanulóval együtt haladni nem tudnak: a közoktatási minisztérium Kisegítő-iskola néven külön szakiskolát tart fenn. Az iskolának öt felmentő osztálya van és külön szakorvosi felügyelet alatt áll. Különös súlyt fektetnek benne a kézügyességi oktatásra és a testgyakorlásra. A beiratások folyó évi szeptember hó 1—5-én tartanak az iskola VIII., Mosonyi-utca 8. szám alatti helyiségben. Vagyontalanok tandíjmentességben részesülhetnek. — A siketnémák budapesti állami intézetében (VIII., Mosonyi-utca 8. sz.) a növendékek beírása f. évi szept. 1., 2. és 3. napján fog megejteni. A beiratások a jelzett napokon d. e. 9—11, d. u. 3—6 óráig eszközölhetők. Az intézet eddigi és új növendékei szülőikkel tartoznak a beiratáson megjelenni. Az oktatás szept. 5-én veszi kezdetét.

— (Ujabb tengerészsztrájk Marseilleben.) A tavaszal érdekes sztrájk volt Franciaország kikötő-fővárosában: a tengerésztisztek sztrájkoltak. A sztrájk most folytatódik, de most már nem a tiszték, hanem az alkalmazottak sztrájkolnak. A nagy hajóársaságok és hajógyárak munkabeszüntetése folytán a városban a kereskedelem csaknem teljesen pang. A rakpartokon, molókon és dokkokon minden munka szünetel. A szénrakodók is sztrájkolnak. A hajógyárak mind zárva vannak. A hosszujáratu hajók kapitányainak egyesülete szolidárisnak jelentette ki magát a hajógyárak művezetőivel és elhatározta, hogy a kereskedelmi tengerészet valamennyi tisztjének ma el kell hagynia hajóját. A sztrájk következtében a touloni tengerészeti prefektus utasítást kapott, hogy négy szállítógőzöst, amelyeket Marseillebe rendeltek, szereltesen fel az algiri és tuniszi postaszolgálat ellátására.

A Journal Officiel a marseillei kikötőmunkások sztrájkja által szükségessé tett hirdetményt tesz közzé a francia kormány által a Marseille és az algiri Tuniszi és a korzikai kikötő közti forgalom fenntartása céljából tett intézkedésekről. A Plinois cirkáló, az Afisolahire és három torpedóvadász fogja ellátni a szolgálatot Algir, Bonet, Philippsville és Oran felé. Tuniszba hetenkint egyszer egy jelzőgőzös megy. Két torpedóvadász közlekedik Nizza és Zallvi korzikai kikötő közt. A levantei forgalomról és a szélső keletre való járatokról egyelőre nem történt intézkedés. Az oda irányuló postaszolgálat biztosítása céljából a külfölddel szándékoznak összeköttetésbe lépni.

— (Hajsza egy sikkasztó után.) Megirtuk, hogy Schlesinger Adolf nevű magánhivatalnok, tartalékos tűzérhadnagy, aki Weiszmann Mór bécsi gabonabizományi cég budapesti fiókjában volt alkalmazva, tizennégyezerhatszáz korona elsikkasztása után megszökött. A sikkasztót keresték mindenfelé, de eredménytelenül. Tegnap este azután, a késő esti órákban, egy a Margitszigeten levő rendőrt figyelmeztetett egy ott sétáló ur, hogy a közelben Schlesinger Adolfot látta settenkedni. A rendőr nyomban a jelzett irányba indult s miután tényleg a Schlesinger személyleírásához teljesen hasonló embert vett észre, egyenesen az illető felé tartott. A gyanuba fogott ember azonban észrevéve, hogy a rendőr feléje indult, meggyorsította lépteit s az ellenkező irányban igyekezett eltűnni. Majd pedig mikor látta, hogy a rendőr nem tágit nyomából, futásnak eredt. Vad hajsza keletkezett. A menekülni akaró ember a Margit-hidra rohant s a budai oldal irányában igyekezett elvegyülni a hidon járók között. A rendőr, kihez eközben már egész sereg önkéntes üldöző csatlakozott, nem tévesztette szemét elől a menekülőt, akit végre is a Margit-köruton lefűleltek s a főkapitányságra vitték. Itt eleinte letagadta, hogy ő a körözött Schlesinger; de végre is beismerte tettét, mire letartóztatták. Schlesingert ma reggel átszállították az ügyszésg fogházába.

— (Cirkusz Beketow.) Szerdán este fél 8 órakor ujonnan megváltoztatott műsor. «Le cercle de la morte», motorkerékpármenet halálkőrön a levegőben, véghezviszi a Watson-csoport, 1 hölgy, 3 férfi. La Espagnola, kettős lovaglás 2 nyeregtelen lovon, előadják Beketow Wárdia kisasszony és Fontana Caesar ur. Ezenkívül a legujabb szenzációs műsor-számok.

x Főhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatruházára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Sarah Bernhárdd Budapest. A nagy francia tragika ez év őszén öt évi szünet után újabb európai turnéra indul, amely körut alatt érinteni fogja Budapestet is. Beöthy igazgatónak külföldi útján sikerült e vendégjátékát, amely november hónapban lesz meg, a Király-színház számára biztosítani. A Király-színház új évadja — mint már említettük — augusztus 27-én, szombaton a Főösleges férjek előadásával nyílik meg.

* A Népligeti Nyári Szinkörben ma, csütörtökön, e hó 25-én tartja meg Faragó Vilmos, a népligeti szinkör jeles komikusa jutalomjátékát. Ez alkalommal Tábori Emilnek Zsák a foltját meglelt című bohózata kerül előadásra. A darabban még Czendovszky István, Kovács Andor és Vécsey Miklós komikusok játszanak nagyobb szerepeket.

SPORT.

Nyári futtatások.

— Hetedik nap. —

Budapest, augusztus 24.

A tegnapi program első tekintetre meglehetősen biztos versenyeket ígért, de nem váltotta be ígértét. Csaknem minden futamban levertek a favoritot s a látszólagos jó dolgok csak a bookmakerekre voltak jók. A második futamban erősen fogadták egy otthoni trial alapján Wattmant, de épp utolsó volt a célnál. Az Elnöki díj favoritja Veruda volt, de pillanatig sem mutatkozott komoly versenyzőnek.

Ennek a futamnak eredményét különben Babszi akcidence is befolyásolta. A kanca ugyanis gyors iramban vezette a mezőnyt a vizitoronyig, itt azonban lábát törve hirtelen megállott s a mögötte futók egymásba galoppoztak. Ezt az általános zavart használta fel a kívül galoppozó Menyecske lovasa, gyorsan előre tört és a versenytempóból kikökökcent mezőnyt sok hosszal megelőzve végül könnyen nyert. Ezen akcidence nélkül valószínűleg Széllcsend nyerte volna meg a versenyt, me nyek hátsó lábára is erős sebet ütött valamelyik versenytársa.

Nagy meglepetést okozott Kakas győzelme az Ujpesti-díjban, de még inkább az, hogy a multkor oly szépen futott Tárogató, mely reás favoritja volt a versenynek, épp az utolsó helyen végezte futását.

A versenyeredmények a már közlötteken kívül következők voltak:

IV. Ujpesti díj. Díj 3000 korona. Táv. 1000 méter. Gróf Teleki J. Kakas-a (lov. Lewis) első, Forrás második, Ragtail harmadik. Futottak még: Ratiibor, Tárogató. Tot. 10 : 52. Helyre 50 : 136 és 316.

V. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Táv. 1000 méter. Gróf Degenfeld J. Royal Flush-ja (lov. Bonta) első, Caudry második, Thibet harmadik. Több lö nem futott. Tot. 10 : 13.

VI. Nursery handicap. Díj 3000 korona. Táv. 1000 méter. Gróf Esterházy M. M. Onkéntes ur-ja (lov. Taral) első, Tigra második, Dóra harmadik. Futottak még: Ogländer, Tiszavessző, Rézi, Almanzor. Tot. 10 : 23. Helyre 50 : 84, 156 és 118.

VII. Welter handicap. Díj 3000 korona. Táv. 1400 méter. Báró Springer G. Pelda-ja (lov. Taral) első, Donald második, Ez az harmadik. Futottak még: Pro gaiety, Marineur, Gigi, Román, In Spe, Páros. Tot. 10 : 58. Helyre 50 : 122, 84 és 110.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— Gróf Bánffy András revolvere. Megirtuk a napokban, hogy gróf Bánffy Andrásal milyen baleset történt. Bécsben egy szállodában szállott meg. A szálloda szolgálja éppen a csomagját s kabátját vitte utána, amikor a felöltő zsebében levő revolver elsült s könnyen megsebesítette a szolgát. A revolver szomoró nevezetességű; ugyanezzel lötte magát agyon Tallián Andor. A baleset miatt gróf Bánffy Andrást tegnap a bécsi jözsefvárosi járásbírószág előtt vonták felelősségre jogtalan fegyverviselés miatt s elítélték negyven korona pénzbüntetésre. A szolga, Kampler Antal 100 korona fájdalomdíjat követelt, mit meg is kapott.

— A port-arthuri hősök. Ez év április havában az Ovoda-utca 42. szám alatti üres telken mintegy 200 iskolásgyerek gyűlt össze s elkezdtek háborusdít játszani. Egyik fele a zajongó gyermek-seregnek orosz volt, a másik fele pedig japán, a deszkakerítéssel ellátott üres telket pedig megtették Port-Arthurnak. Az erős ostrom a japánok győzelmével végződött, akik aztán a Port-Arthur erődjeit helyettesítő deszkakerítést teljesen lerombolták s egyes darabjait hadi zsákmány gyanánt vitték hazafelé nagy lármával. Az ostrom után érkezett a csata színhelyére Tóth IV. János rendőr, aki aztán üldözöbe vette a hadakozó feleket s közülük hármat, Főnyó Sándort, Auspitz Samut és Novák Józsefet sikerült is elfognia menekülésük közben. A fiatal 13—15 éves hősöket a büntető járásbírószág idegen vagyron rongálásáért egy-egy napi fogházra ítélte. Ezt az ítéletet ma a törvényszék felebbviteli tanácsa is helybenhagyta.

— Kártérítés az agyonvert vasutasért. Néhány hét előtt történt, mint annak idején jelentettük, hogy Wlassics Arnold kassa-oderbergi vasúti tisztviselőt

kegyetlen módon agyonverte Kis-Rudina tót község lakossága, mert gyújtogatót sejtett benne. A meggyilkolt fiatal ember atyja, aki szegény ember s egyedüli támogatóját veszítette el fiában, kártérítési pört indított a község ellen, amelynek csaknem minden lakosa bűnös fia halálában. Hatvanezer koronát kér s azonkívül követeli, hogy azon a helyen, ahol a rémes eset történt, emlékkápolnát építtessen a község.

— A rabiátus csizmadia. Asztalos Gyula marosvásárhelyi csizmadiaság rövid ideig közös háztartásban élt öz. Kenedits Sándorné született Krager Emmával, aki azonban megszokta már az örökös koplalást, miért ez év február 21-én kijelentette, hogy elhagyva szeretőjét, újra szolgálni megy. Asztalos ezen úgy felháborodott, hogy az ágyában fekvő asszonyt lefogta és kezével fenyegette következőképpen:

— Megállj, még a véredet iszom!

Keneditsné ezért nővérehez, Gábris Sándornéhoz menekült, ahová másnap Asztalos is utána ment. Gábrisék sejtették, hogy a csizmadia rosszban töri a fejét s azért nem akarták házukba bebocsátani, de Asztalos oly szépen és szeliden beszélt, hogy végre beengedték. Asztalos rövid ideig rendesen viselkedett, egyszerre azonban felugrott, rávetette magát szeretőjére és csizmájából kihuzott hosszú keszével többször megszúrta, közben folyton kiabálta:

— Nesze neked, most mehatsz.

Gábrisék a feldühödte embert nehezen tudták csak megfékezni, ki mindenkit megölésel fenyegetett s csak a megérkezett rendőrnek adta át gyilkoló keszét. A marosvásárhelyi esküdttörzság gyilkosság kísérletében mondotta ki bűnösnek Asztalost s ezért 7 évi fegyházra ítélte. A kir. Kuria ma ez ítélethez hozzájárult.

NYILTTÉR.*)

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva **köszvény-, asthma-, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál.** Biztos védelem széllhűtés és elmezavar ellen 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

Dr. KOVÁCS J. egyet. orvostnök (Homopatia) rendelésintézője van

Budapest, V., Váci-körut 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—1-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol.

Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek

legbiztosabb gyógymódja. 45

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk

KÖZGAZDASÁG.

Országos gazdaggyűlés. Veszprém. Veszprémi kiállítás kapcsolatban a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége és Magyar Gazdasági Szövetség karöltve a Veszprémmegyei Gazdasági Egyesülettel augusztus 30-án délelőtt 11 órakor a vármegyeház disztermében országos gazdaggyűlést rendeznek, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó és bejelentések. 2. A mezőgazdasági érdekképviselet rendezéséről, elmondja Rubinek Gyula orsz. képviselő. 3. A szövetkezetek szerepe a bor-gazdaságban, elmondja dr. Drucker Jenő, a Magyar Szőlőgazdák Egyesületének igazgatója. A kongresszuson részt vehetnek mindazok a termelők és gazdák, kik részvételi szándékukat akár közvetlenül, akár illetékes községi előljáróságai, gazdasági egyesületük, vagy szövetkezetük útján a gazdakongresszus rendező-bizottságának (Veszprém) augusztus 28-ig bejelentik. A kongresszus után banket lesz, a részt venni akarók augusztus 29-ig a veszprémmegyei Gazdasági Egyesület titkárnál jelentkezhetnek. Akik lakásra is igényt tartanak, azok Kakass Lajos urnál, az elszállásolási iroda vezetőjénél jelentkezzenek. A kongresszusi tagok kedvezményes jogosító igazolványokat a veszprémmegyei gazdasági egyesületi titkári hivatalnál lehet kérni.

A takarmányhiány. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület terjedelmes emlékiratot intézett a földmívelésügyi miniszterhez, amelyben a takarmány-

hiányból eredő bajok elhárítására vonatkozó javaslatát összegezi. A felterjesztés szerint különösen nehézze teszi a helyzetet az, hogy a takarmányhiányon kívül a kenyérpótló termények rossz termése folytán *inségtől* is lehet tartani. Ennek elhárítására is meg kell tenni minden lehetőt. Szükségesnek tartja mindenképp az egyesület a *megelevő és várható takarmánykészletek pontos összeírását* s erről a gazdáknak, főleg a kisbirtokos osztálynak legmesszebb menő tájékoztatását, nehogy az szorultságában tulajdon állatállományán. Meg kell akadályozni azt, hogy a *viszonylag jobb helyzetben lévő Ausztria összevásárolja a takarmányterméket* s lehetőleg az állam zajtalanul, feltűnés nélkül vásárolja össze az eladásra kerülő készleteket, a gazdáknak pedig olcsó költségen nyújtásával (szövetkezetek útján) tegyék lehetővé a takarmány beszerzést. Kívánja az egyesület, hogy a takarmányzállítási kedvezményben szövetkezetek s a gazdák alkalmas egyesülései is részesüljenek. Takarmányárpára kiviteli tilalmat nem tart célszerűnek az egyesület. A fenyegető inség kiküldése végett szükségesnek tartja az egyesület a gabonaneműeknek s kenyérpótló terményeknek az inségsújtott vidékek lakói részére való biztosítását, ezért figyelmébe ajánlja az egyesület a miniszternek a *szesz- és keményítőgyártás ideiglenes felfüggesztését* vagy üzemredukcióját s a szeszgyárosok más-uton való kártalanítását, esetleg a répaszeszgyártás meghonosítását.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza jó kínálat és gyenge vételkedv mellett elkelte ca 20.000 mm. 5 fillérrel olcsóbb áron.
Egyéb cikkek búzával egyetemben elgyengültek.

Buza.

Tiszavidéki: 500 mm. 81 k. 11.25 korona, 300 mm. 81.5 k. 11.20 korona, 1000 mm. 81 k. 11.15 korona, 300 mm. 81 k. 11.15 korona, 100 mm. 81 k. 10.05 korona, 100 mm. 81 k. 10.05 korona, 100 mm. 81 k. 11.— korona, 100 mm. 81 k. 11.— korona, 100 mm. 81 k. 10.90 korona, 200 mm. 80.5 k. 11.15 korona, 100 mm. 80 k. 10.62.5 korona, 200 mm. 80 k. 11.10 korona, 400 mm. 80 k. 11.05 korona, 100 mm. 80 k. 11.05 korona, 150 mm. 79 k. 10.25 korona, 100 mm. 79 k. 10.— korona, 300 mm. 79 k. 10.35 korona, 200 mm. 78.8 k. 10.80 korona.

Pestmegyevidéki: 1000 mm. 80.5 k. 11.14 korona, 1000 mm. 81 k. 11.10 korona, 200 mm. 81 k. 11.10 korona, 200 mm. 81 k. 11.10 korona, 700 mm. 80 k. 11.02.5 korona, 300 mm. 79.5 k. 10.07.5 korona, 20 mm. 78.5 k. 10.95 korona, 200 mm. 79 k. 10.95 korona, 100 mm. 78 k. 10.75 korona, 100 mm. 77 k. 10.70 korona.

Rónániai: 5000 mm. 79 k. 11.10 korona, 1000 mm. 78 k. 11.05 korona, 1000 mm. 79 k. 11.05 korona, 1500 mm. 79 k. 11.05 korona, 1500 mm. 79 k. 11.05 korona.

Szerbiai: 2000 mm. 78 k. 10.67.5 korona, 2000 mm. 78 k. 11.67.5 korona.

Rozs.

2000 mm. 8.20 korona, 600 mm. 8.20 korona, 200 mm. 8.15 korona, 500 mm. 8.15 korona, 300 mm. 8.10 korona, 100 mm. 8.12.5 korona, 300 mm. 8.10 korona.

Repce.

650 mm. 11.70 korona, 200 mm. 11.40 korona.

Érték-tőzsde.

Nagyon csendes üzlet mellett lanyhább külföldre az irányzat gyengén volt tartva. A déli tőzsdén a Magyar fegyvergyár és gépgyári részvények kínálattak olcsóbban.

Az előtőzsdén jegyeztek:				
Osztrák hitel	641.—	640.50	640.50	—
Magyar hitel	754.—	754.25	754.25	—
4% koronajáradék	97.10	97.10	—	—
Leszámitolóbank	449.—	449.—	449.—	—
Jelzálogbank részv.	508.—	508.—	508.—	—
Rimamurányi	497.50	497.50	—	—
Allamvasut	631.—	630.75	630.75	—
Déli vasut	91.—	91.—	91.—	—
Városi villamos	329.25	329.25	—	—
Budapesti Közuti	566.50	566.50	—	—

A déli tőzsdén zárultak:				
Osztrák hitelrészvény	640.50	—	—	—
Magyar hitelrészv.	754.25	—	—	—
4% koronajáradék	97.10	—	—	—

Leszámitolóbank	449.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	508.—	—	—	—
Rimamurányi	497.50	—	—	—
Allamvasut	630.50	—	—	—
Déli vasut	90.50	—	—	—
Városi villamos	329.25	—	—	—
Budapesti közuti	566.50	—	—	—

REGÉNY-CSARNOK.

Kara Györgye és forradalma száz év előtt. (5)

Kara Györgye észrevette a roppant veszélyt, mely a csüggedtségben rejtett. Mindenekelőtt népének ő belé vetett bizalmát kellett megerősítenie. Igen jól tudta ő, hogy a vezír főerejével nem mérközhetik meg, de az előcsapat 7000 emberét a Kolubara folyó mellett még megállíthatja. Parancsokat küldött tehát minden fegyverfoghatóknak az azonnal fölkelésre s biztosokat, hogy a házakat átkutassák, az othou maradókat megöljék és házaikat felgyujtsák. Klisevánál volt a döntő ütközet Hadzsi bég, az előcsapat vezére és a szerbek közt, kiket ekkor Obrenovics Milán és Nenádovics Máté vezettek. A törökök megfutamodtak s a szerbek az üldözésben sokat levágtak közülök. Ugyanekkor a török főhaderő Szabácsból Belgrád felé vonult, azonban a Száva mellett Nenádovics Jakab és Kátics Jankó teljesen megverték Hasszán pasát, aki visszamenekült Boszniába. A hős Kátics a csatateren lelte halálát. Személyes vezéréte alatt Misárnál aratott aug. 13-án fényes diadalt Kara Györgye; délen Sztojkovics Milenkó, egy egészen fiatal ember, kit Kara Györgye passzarovici vajdává nevezett ki és Miaden knéz verték meg a kruseváci pasát Alexinánál, majd ugyan csak Milenkó a widdini pasa betörő csapatját is visszaverte. Az 1806-ik év mindenütt kedvezett a felkelőknek s a porta kudarcot vallott velük szemben mindenütt.

A következő évet Kara Györgye a szerb földön levő várak elfoglalására fordította. Ekkor harcoltak először orosz csapatok a szerbekkel szövetségben, Iszajev orosz tábornok az új widdini pasát, Mollaht verte meg Malajvica közelében. Ugyanez időben a gyűlölt Gusanc-Alitól is megszabadultak, ki Belgrád bevétele után 500 emberével egy kis erődbe menekült, de ezt kénytelen volt földadni s így Kara Györgye kezébe esett, ki bizonyára nem kímélte meg őt, a közgyűlölt tárgyat.

Már 1806-ban jött létre valami szövetségféle Kara Györgye és a montenegrói vladika (püspökfejedelem) között s a szerbeket a fekete hegyek fia is támogatták. Az 1809-ik évben a szerbek egy nagy délszláv szövetségről álmodozván, Bosznián és Hercegovinán keresztül akartak kezét nyújtani a csrnagórcoknak s e célból Kara Györgye be is tört Boszniába és Szenicát elfoglalta, azonban hamar el kellett hagynia Boszniát, mert Szerbia déli része veszélyben forgott. Kamenicát elfoglalták s a hős Szingelics István knéz légberöpitte magával együtt a sáncokat. A törökök a levágtott szerb fejeket régi szokás szerint falba építék bele, e Tyelekula nevű torony most is látható Nisben. A többi alvezér is, egymásután veszített csatát, belső egyenetlenkedések miatt. A Morava biztosítására emelt erődöket maguk a szerbek rontották le visszavonulokban: Passzarovic elveszett, minden keresztényen a Sumadia erdeibe menekült.

A végveszély e napjaiban egyszerre csak előzönlötte az orosz haderő az Aldunát. Egyik erődöt a másik után foglalták el az oroszok, de ezeket aztán nem adták át a szövetséges szerbeknek. Ők védték meg ismét 1810-ben is a szerbeket az új nisi pasa Kursid haderejétől, de a bosnyák parancsnok 40.000 katonája ellen O'Rurk orosz ezredes 3000 katonája nem védhette meg. Losnicánál azonban megállíttá e seveget a váracis hős védője Bogicsevics Antal s midőn az orosz főerő Ruscsukot bevette, Kursid is kénytelen volt hazafutni, a bosnyák pasa is visszavonulni, mert Kara Györgye, Nenádovics Jakab és Lazarevics Luka Losnica alatt oly ádáz elszántsággal támadták meg csapatait, hogy órák hosszat csak handzsárokkal verekedtek, míg végre is a törökök a Drina tulsó partjára menekültek óriási veszteséggel. A pasa

kénytelen volt békét kérni s így létrejött az egyezség, hogy szerb területnek tekintett Bolgárország felől a Kraina, Nis felől Alexinác és Banja, Leskovác felől Parakin és Krusevác, Bosznia felől a Drinán, Jadáron és Radjevinán inneni részek egészen a Dunáig. A régi Szerbia egykori területével felérő termékeny ország lett Kara Györgye főnöksége alatt önállóvá, most már a szerbek helviszonyaik rendezéséhez láthattak.

Nem tartozik tárgyamra, mint próbálnak meg némi nemzeti önkormányzatot, mert az egész kísérlet igen rövid életű volt. Szerbia sorsa már 1806 óta a napoleoni háborúk ingadozása szerint fordult jobbra vagy balra s nem volt év, melyben a szerbeknek ne kellett volna a törökök megújuló kísérleteit jórészt orosz segítyvel meg-hiusítani. Az 1811—2-iki török-orosz háborúnak a bukaresti béke vetett véget, melyben Szerbia sorsa felől is határozott a két hatalom. A tartomány megmaradt török birtoknak, de a porta elismerte Oroszország azon jogát, hogy a szerb ügyekbe beleszólhasson. A szerbek szerencsétlensége csak az volt, hogy a törökök egészen másképp magyarázták a béke pontozatait, mint ők s első sorban csak azt látták, hogy Szerbia a szultán tulajdona, melylyel azt teheti, amit neki tetszik. Kursid pasa, az új nagyvezír, ugyanaz volt, kinek székelyennel kellett a szerbek elől bosnyák parancsnok korábban meghátrálnia, most elrendelte a szerbek teljes lefegyverzését, Oroszország a napoleoni grande armée moszkvai veresége után teljes erővel a francia császár letörésének látott, mire Törökország az orosz ortalom alatt állott Moldvát és Romániát elfoglalta s a senki által nem támogatott szerbség ellen 1813. nyarán roppant erővel nyomult előre.

Kara Györgye erőlye ez idő alatt meglankadt. Legjobb fegyvertársai elhulltak már, ő maga csodálatos módon elernyed s mintha belátását is elvesztette volna, a legfontosabb pontokra gyöngye embereket küldött, a szorongatottaknak segítyére nem sietett. Velikó, az egykori vakmerő rablóvezér most is megettete, ugyanaz, de Kara Györgye őt veszni hagyta. A ravanyi sáncokat Nenádovics Máté, Obrenovics Milos és Csupics Sztoján tizenhét napig tarták a török főerő ellen, a főknéz nem mozdult ki táborából hogy megmentse őket. A törökök előzönlék az országot, hol csakhamar éhinség ütött ki dulá-saik nyomán. Ha Kara Györgye még egy hónapig tartja magát, az ellenség kivonul az országból, ő azonban pénzt elásta s október 2-án néhány társával a Száván át magyar területre lépett, átengedve az egész országot az ellenségnek.

Szerbia sorsa el volt döntve, minden ellenállásnak vége lett és a régi török zsarnokság elől kezdődött.

V.

Két szomorú évet kell átugornunk, amíg Obrenovics Milos felszabadító forradalmáig érünk. Ezekben már Kara Györgyének semmi része se volt. E rendkívüli ember sorsa azonban eléggé érdekes, hogy élete végét is elmondjuk.

Midőn Obrenovics Milos 1815 virágvasárnapján a takowoi zárdában kibontja a szabadságharc zászlaját, Kara Györgye önkéntes száműzetésében él Bessarábiában. Midőn aztán 1816-ban a szent szövetség megkötésének hírére Görögországban megalakul a hetaira, mely a török tartomány felszabadítását tűzte ki céljául, Kara Györgye Mehádiából szerb területre lépett és Szmederevóban régi hivéhez Vuiczához ment. Obrenovics Milos, ki félt Kara Györgye nevétől, a belgrádi pasa bekegyezésével ráparancsolt Vuiczára, hogy gyilkoltassa meg Györgyét, ami meg is történt. A levágtott fejet Belgrádba küldték, de a pasa nem akarta elhinni, hogy ez tényleg a félelmes knéz feje; majd Konstantinápolyba a szultánnak, ki azt nagy elégtétellel vette.

Ez orgyilkosság volt kezdete a Karagyörgyevics és Obrenovics családok közötti végzetes harcoknak, mely tavaly ez utóbbi teljes kiirtásával végződött.

(Vége.)

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.
Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1904 augusztus 25-én.

Fővárosi nyári színház.

Az aszfaltbetyár.

Fővárosi életkép énekekkel és táncokkal 3 felv. Zenéjét szerző Barna Izsó. Kezdeté fél 8 órakor.

Városligeti nyári színház.

A pesti nők.

Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia

A gyorskocsitól a gyorsvonalig

Kezdeté fél 8 órakor.

Népligeti szinkör.

Érckövy Károly vendégfelléptével:

Rémes éjszaka.

Utána:

Artatlanul elitélt.

Közbe:

Faragó Vilmos és Balogh J. vendégfelléptéve:

Tarka szinpad.

Végül:

Micssey Györgyné vendégfelléptével:

Csárdás és leánya.

Kezdeté 3 órakor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a KALAP-KIRÁLY

— tavaszi elsőrangú különlegességeire —

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben
elismert specialista. Dívatlap küldetik. 25

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A művelt katolikus olvasókörzetség számára
kiadja
a Szent-István-Társulat.

Ára angolvászokötésben kötetenkint 1 kor.

Megrendelhető a
Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

"THE GRESHAM"

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG LONDONBAN.

Magyarországi fiók:

Budapest, V. kerület, Ferenc-József-tér 5-6. szám,
a társaság saját palotájában.

A társaság vagyona 1902. dec. 31-én ... korona 198,868.596.88
évi bevétel biztosítások és kamaliból 1902.
évi december 31-én ... € 31,489.033.74

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződé-
sek, valamint visszavásárlások stb. után
a társaság fennállása óta (1848)... € 448,478.190.91

Az 1902. évben a társaság 4748 kötvényt
állított ki ... € 49,059.529.29

összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek
alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díj-
mentesen szolgál a magyarországi és a kelet fiókja Budapesten,
valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Brázay-féle sósorszesz.

Használati utasítás minden
üveghöz mellékelve van.
Nagy üveg 2 korona. Kis
üveg 1 korona. Kapható min-
denütt.

Keresek egy három szobás
földszintes

családi házat

egy kis kerttel vagy jó
egészséges udvarral a pesti
vagy budai oldalon, lehető-
leg közel a villamos vasut-
hoz, 1200—1400 korona
évi bér mellett vagy örök
áron, évi 2000 korona tör-
lesztésre november elsején
való beköltözködés mellett.
Szíves közvetítés nélküli
ajánlatot a kiadóba kérve
H. H. 110. alatt.

1 forint

heti részletre elegáns férfi-
ruhák mérték szerint olcsó
áron kaphatók. Weisz Jakab
József-körút 31/a.

Eladó

ebédlő és matracdivánok,
ottománok, jó és olcsón.
Füzéri kárpitos, Magyar-utca
28. szám. Javításokat elfo-
gadok.

Olesó KÁVÉ ÉS TEA

ARAK:

1 kl. Háziarás...	ft 1.20
1 • Portorico	• 1.30
1 • Portorico	• 1.50
1 • Kuba (finom)	• 1.70
1 • Kuba (legfinomabb)	• 1.90
1 • Gyöngy (finom)	• 1.50
1 • Mocca	• 1.40
1 • Mocca (legfinomabb)	• 1.60
1 • Arany Jáva	• 1.40
1 • Arany Jáva (igen finom)	• 1.60

Különösen ajánlom naponta frissen pörkölt kávéimat

1 kl Vegyes pörkölt kávé	ft 1.40
1 • Finom pörkölt	• 1.60
1 • Kuba pörkölt	• 1.80

Kávéhoz csomagolható:

1/4 kl Mandarin es. kev.	ft 1.60
1/4 • Mandarin es. kev.	• 1.83
1/4 • Háziarás	• 1.23
1/4 • Háziarás	• 1.65
1 csomag törmelék	• 1.30

4 1/2 kilós postaszakná (melyben több fajta is küld-
hető) már a vidékre is teljesen bérmentre és
elvárolva küld

Balogh László

kávé- és tea-kivittel üzlete BUDAPEST.
Főüzlet és iroda: (299)
VII., Rottenbiller-utca 12. szám.

Kacagató
székelyhistoriák

GOBESAGOK II. KIADÁS

Postaköltséggel együtt 1K.40.F. ért
küld: PÉTERFY TAMÁS BUDAPEST, X. kerület

Az egyedül létező valódi angol
SZÉPÍTŐSZER
a Balassa-féle valódi angol
UGORKA-TEJ,
mely azonnal eltávolít minden szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrkéreg (mito-
sor) stb. és az arcnak friss üdöset,
hatástalagot kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan
1 K, poudro 2 K.

Főszékhely: **Balassa Kornél** BUDAPEST-
dési hely: szériára Erzsébetfalva.
Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapesten:
Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-ut. 28.

Minden öszülő egyének nélkülözhetetlen a **Tábor-féle**
Haj-Regenerateur mely csakis Tábor gyógyszer-
tárában kapható. — Ára 2 korona.
Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Színtelen folyadék!
Sem a kézen, sem a fejbőrön, sem a ruha szövetén
semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel hasz-
náljuk, mint mikor vízzel bekenjük a fejünket. Az ősz
haját 8-10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint
az fiatal korban volt, anélkül, hogy festené. Férfi és
nő egyaránt biztos eredménnyel használhatja. Hatásáért
elvállalom a kezességét! — Arc szépítésére a leghatáso-
sabb a **csoda-erém.** Szeplőt, májfoltot és min-
den arctisztatlanságot 4-5 nap alatt eltüntet és nem
engedi, hogy újra kiüssön. Hatásért teljes szavatossá-
got vállalok. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér.
Fenti szerek kizárólagos megrendelési helye: Tábor
Gyula gyógyszerár Alberti-Irsán.

SCHMIDT M.
szilgyártó, nyerges és bőröndös
Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.
Kocsizó- és lovagló-szerszámok.
359 Mindennemű utazóbőröndök.
Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltnék.

Kalap-különlegességek legújabb divatalakokban NEUBART DEZSŐ-nél BUDAPEST, Kerepesi-ut 11. szám

BUTOROK.

Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, ugy készpénzért, mint részletfizet-
ésre, árfelemelés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható
Erzsébet-körút 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

!!! 1903. évi beszerzési kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve. 1903. évi kolozsvári kiállításon 3 díszoklevéllel kitüntetve. 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve. !!!

Kállai Lajos motortelepe, Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Teljes jóállás
kitűnő oséplésért !!!

A jelenkor leggyorsabb és leg-
tökéletesebb motroséplő-készlete.
Gépész nélkül könnyen kezelhető.
Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében
használt gépjárművek cserébe vételnek.

!! Egyedül létező újdonság!!
Üzemkötő, ellenőrző és biztonsági-szelep.
Külön mezőgazdasági géposztály: gépjárművek,
malomok, járgányok, cséplők, vető-
gépek stb.

Ezen motroséplő-készletek felülmúlhatlan kitűnősége felől tudakozódnál lehet:
Báró Kemény József urnál Maros-Nemeti (Erdély).
Sajó Bálint földbírók urnál Nagy-Igmánd (Komárom).
Fereny György plébános urnál Ipolysszalka (Hontm.).
Nagy János földbírók urnál Beleg (Somogy). stb. stb.

Legbiztosabb olcsó üzem!
Arjegyzék kívánatra bérmentve

Legújabb megjelent imakönyv a tanulóifjuság számára

ÁJTATOSSÁG KÖNYVE.

Imák és énekek a kath. ifjuság számára.
Az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével kiadja a
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.
Ára erős vászonkötésben 60 fill. Ara erős vászonkötésben 60 fill.

Ez az alkalom csak most van, ne mulassza el senki és vásárolja a lent felsorolt cikkeket, mert azokat mélyen leszállítva áron alul adjuk e/.

1 finom 50 rőfös rumburgi vászon	9.— frt	1 ruhára való finom fekete kamgarn,		1 smyrna imit. szőnyeg 860/280	8.— frt
1 vég lepedővászon	7.50 «	130 széles	5.50 frt	3 drb ágy- és asztalterítő, finom	
1 teljes vég kanavász	3.50 «	1 remek flanel-pongyola 3.—, 4.—, 5.— «		minőségű	4.50 «
1 vég damast ágyneműre való	7.— «	1 legfinomabb női szoknya, finom		ugyanaz finomabb	5.50 «
1 vég tollharat	6.50 «	clothtal	1.80, 2.50 «	legfinomabb	7.50 «
1 vég finom chiffon	6.— «	1 finom női felsőszoknya	3.50 «	1 ablakra való szőrfüggöny	1.25 «
1 tucat férfi vászonzebkendő	1.50 «	1 legujabb Havelok nőknek	5.— «	nehéz minőségű	1.75 «
1 tucat női francia batisztkendő	1.75 «	1 finom posztókabát leánykáknak	4.50 «	a legnehezebb	4.50 «
1 finom női vászoning —.65, —.75, —.95 «		1 nyakcica, valódi szőrméből 1.50 és feljebb.		1 ablakra való csipkefüggöny, fehér	
1 legfin. chiffon ing	1.20, 1.50, 1.80 «	Jelen árukat megvételre ajánljuk, mert többé raktáron nem lesznek.		vagy crém színben	2.50 «
1 női hálókötös, himz. —.85, 1.05, 1.25 «					

Minden vevő 20 korona megrendelésnél ingyen kap egy imit. smyrna-szőnyeget.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

Minden szó 3 fill.
Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés
ára: 30 fillér.

A Magyarság minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésközpontokra ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszlevegőt beküldi. Ha valaki körülményesebb értesítést kíván, a szükséges válaszlevegővel felül még 10 fillér küldendő.

Butort
és kárpitos munkákat részletfizetésre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Domonkos Lajos
uri és női cipész mester
Budapest, Teréz-körút 32.

Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri-, női- és gyermek-cipőkből a legolcsóbb árban. — Mértékszerű megrendelések jutányos árban és pontosan eszközöltetnek.

Aranyfény világitótestek
a legjobbak
egy darab ára 60 fill. Lilliput 40 fill.
Vidékre utánvétel.

Aranyfény BUDAPEST

Központi iroda:
VIII., József-körút 43.
Üzlet:
II., Fő-utca 18. sz.

Butorozott szoba.
Aggteleki-utcában 16-ik házszám, I em., 10. ajtó szám alatt csinosan butorozott külön bejárattal szoba egy urnak azonnal kiadó. Reggeli és ebéd is kapható.

Színes fényképnagyításokat

«Photochromotypia» művésziest festve, 50/70 cm. nagyságban, papírképpel együtt szállít bármilyen fénykép után 6 koronáért Buchwald Lajos Budapesten, Vörösmarty-utca 8/b. Vidéki képviselők kerestetnek.

Figyelem!
Ha van az országban Péter Zakariás nevű ember, értesítse Péter Zakariást Székely-Kéven.

Használt férfiruhákat
fehérneműt, szőrmearuhákat stb. veszek legmagasabb árban. Singer Markus, Lujza-utca 16., ajtó 10. sz.

Két kis
Singer varrógép olcsón eladó. Izabella-tér 3. Habán.

Pénzkölcsönt!
Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénzintézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon **Grünfeld S.-hez** Budapest, Király-u. 23. sz.

LINTEBNER ÖDÖN vendéglője

Soroksári-utca 41. szám.

Kitűnő magyar konyha, hamisítatlan magyar borok. Különösen ajánlom saját termései óbudai vörös és Rizling-boraimat. Kedvező ebéd- és vacsora-bérlés. Szép kerti helyiség az udvarban. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Szobákat
csékély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/II.

Lakásokat
csékély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/I

Huszár Károly

cimer és cím/ábla festő.
Készít: fa, vászonn, bádogg, öntött és üveg-cím/áblákat. Specialista üveg-cím/áblák készítésében.

Budapest, IX., Soroksári-u. 27.

Díjtalanul
adok felvilágosítást és minden előleges költség nélkül eszközök ki 200 kor. után 4 kor. havitörlesztéses (kezesség mellett), továbbá 200 kor.-tól 400 kor.-ig terjedő (kezesség nélküli) és legelőnyösebb ingatlan, tisztviselői és 1000 koronán kezdődő rendes váltókölcsönöket. Végül 1000 kor.-ig terjedő s azonnal folyosítható 8%-os, rövid lejáratu magánkölcsönöket. Bankképviselői iroda. IV. Képrő-utca. 11. sz., III. em.

Phonograph!!!
legszebb mulatság, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással
Kellner és Steiner
Király-utca 58. szám.
Képviselek kerestetnek.
206

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.
Motor- és kerékpár-gumikat.
Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb árban szállít vidékre is **POLACSEK JÓZSEF** és **TSA** szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrassy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron.
Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.
— A magyar távirati iroda szállítói. — 295

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendelmenyt tesz, a saját arcképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy **életnagyságu fényképet** teljesen ingyen készítenek. készíti hű kivitelben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglaltatik, az önköltségünket, 1 forint 50 krt számítunk.
Az ipar csodája! 12 forint 1 darab összehajtható vaságy acél-sodrony-betéttel, 3-réti matracal és terítővel.
12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fedorral és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.
Megrendelhető csakis **GICHNER TESTVÉREK BUDAPEST.** Múzeum-körút 27.
Pa-lan- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.
Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Sikerült
Karlsbadban 2 vagon porcellán árut rendkívül olcsó áron megvennem. Ennek kiárusítása üzletben megkezdődött.
Arum: Egy comp. fin. 6 szem. fehér ebédli készlet 3 frt. Egy comp. 6 szem. ebédli díszesen festve csak 5.50 frt. Egy comp. 6 szem. ebédli csodakészlet aranyozva és festve csak 7.35 frt.
Egy díszes mosdókészlet csak 3.35 frt.
Kávé- vagy tea-készlet fehér csak 1.50 frt.
Csoda kávé- vagy tea-készlet aranyozva és festve csak 3.75 frt.
Egy 6 szem. metszett és gravírozott üveg-készlet 4 frt. Egy tucat vizes vagy borospohár 60 kr.
TAKÁCS FERENC
magyarhoni üveg- és carlsbádi porcellán gyári raktára
Andrassy-ut 74. sz.
Vidékre ingyen láda és csomagolás. — Pontos kiszolgálás. Vasuti állomás keretik.

Vasvári Simon férfiszabó-üzlete Budapest, Erzsébet-körút 58. szám (Király-utca sarok). Előkészítő szabás. * Pontos kiszolgálás. * Francia és angol divat

BUTOROK a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók úgy készpénzért, mint részletfizetésre **EHRENTREU** és **FUCHS** testvéreké Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrassy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Budapestre utazók becses figyelmébe! **FOGAK 2 forinttól** és teljes fogsorokat rágásra beilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frttől. Amerikai fogmüterm tulajdonos **Kovács I. Károly-körút 9.** (Gróf Hadik-palota) II. emelet. 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.